

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/54/2020
Identifikačné číslo spisu: 3816216824
Dátum vydania rozhodnutia: 21.10.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3816216824.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu C.. L. U., bývajúceho v P., Y. XXX/XX, zastúpeného JUDr. Vincentom Lechmanom, advokátom so sídlom v Košiciach, Popradská 80, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o poskytnutie zadosťučinenia z dôvodu nesprávneho úradného postupu, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 13 C 156/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 25. septembra 2019 sp. zn. 17 Co 10/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 10/2019 - 231 z 25. septembra 2019 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 13 C 156/2016-182 z 20. augusta 2018 rozhodol, že neprihliadnutím na žalobu žalobcu zo dňa 18. novembra 2016 podpísanú kvalifikovaným elektronickým podpisom, sa tento súd dopustil nesprávneho úradného postupu, čím poprel základné právo žalobcu na súdnu ochranu pri uplatňovaní nároku z nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania; ďalej že napriek tomu, že žalobca mal aktivovanú elektronickú schránku a orgánu verejnej moci vyplýva povinnosť vykonávať verejnú moc elektronicky, Okresný súd Prievidza mu dňa 5. decembra 2016 nedoručoval úradné dokumenty elektronicky (do aktivovanej elektronickej schránky), čím sa dopustil nesprávneho úradného postupu. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

1.1. V odôvodnení uviedol, že predmetom uplatneného nároku bol nárok na priznanie zadosťučinenia vo forme ospravedlnenia za nesprávny úradný postup Okresného súdu Prievidza v súvislosti s odmietnutím podania s kvalifikovaným elektronickým podpisom a nedoručením dokumentov elektronicky do aktivovanej elektronickej schránky. Súd prvej inštancie na základe výsledkov dokazovania, uplatnený nárok posúdil podľa § 1, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1 písm. a), bod 1, § 9 ods. 1, § 15, § 16 ods. 1 a § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov, (ďalej len „zákona č. 514/2003 Z. z.“) a uviedol, že predbežné prejednanie nároku nie je hmotnoprávnou podmienkou úspešnosti žaloby. Žalobca požiadal o predbežné prejednanie nároku

na náhradu nemajetkovej ujmy v priebehu sporu, po vyjadrení sa žalovaného k žalobe, s tým, že v žiadosti o predbežné prejednanie nároku uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.000,- eur. Žalovaný nesúhlasil s uplatneným nárokom, ani s formou náhrady nemajetkovej ujmy formou ospravedlnenia sa uplatnenou v spore.

1.2. K vecnému prejednaní nároku následne uviedol, že podmienky vzniku zodpovednosti za škodu (nemajetkovú ujmu) spôsobenú nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich, nie je daná zodpovednosť. Konštatoval, že ak osoba uplatní svoje právo z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv, a to i v elektronickej podobe, očakáva (na základe pociťovanej dôvery), že orgán verejnej moci jej umožní stať sa stranou civilného konania so všetkými procesnými oprávneniami a povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. V prípade, ak však súd si nespĺní svoju povinnosť vyplývajúcu mu z jeho právomoci a túto osobu nevyzve na doplnenie podania § 125, § 129 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), následne nesprávne vyvodí zákonný dôsledok spôsobom neprihliadania na podanie, tým nesprávnym procesným postupom poruší právo strany k prístupu k súdu, lebo právny účinok elektronickej dokumentu resp. elektronickej podpisy a jeho prípustnosť ako dôkazu v súdnom konaní nesmie byť odmietnutý výlučne z dôvodu, že má elektronickej formu alebo, že nespĺňa požiadavky pre kvalifikované elektronickej podpisy (čl. 25, čl. 46 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronickej transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES (ďalej len „Nariadenia č. 910/2014“).

1.3. Okresný súd konštatoval porušenie práva (v súvislosti s prvým, aj druhým zodpovednostným titulom - nesprávnym úradným postupom) ako základnej formy zadosťučinenia, ktoré považoval za primerané vzhľadom k utrpenej nemajetkovej ujme, ktorá je aj účinnou nápravou. Podotkol, že z prednesu žalobcu, resp. z doplnenia jeho skutkových tvrdení nemožno vyvodiť, že by subjektívne pociťované následky u neho pretrvávali dlhodobo a že by mali za následok zdravotné problémy psychického charakteru. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie žalobu v časti, v ktorej sa žalobca domáhal ospravedlnenia ako vyššej formy zadosťučinenia, zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania strán sporu rozsudkom č. k. 17 Co 10/2019 - 231 z 25. septembra 2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti zmenil a žalobu zamietol; v zostávajúcej časti (v zamietavom výroku) rozhodnutie potvrdil. Žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2.1. V odôvodnení konštatoval, že súd prvej inštancie predpoklady pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. nesprávne aplikoval na zistený skutkový stav. Poukázal na to, že okresný súd mal na základe zisteného skutkového stavu preukázaný iba jeden z predpokladov pre vznik práva na náhradu uplatnenej nemajetkovej ujmy, a to existenciu nesprávneho úradného postupu Okresného súdu Prievidza. Zdôraznil, že neboli preukázané ďalšie zákonom požadované predpoklady pre vznik zodpovednosti štátu za škodu, a to existencia nemajetkovej ujmy a kvalifikovaná príčinná súvislosť medzi konštatovaným nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Prievidza a vznikom nemajetkovej ujmy.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. a), e), f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Napadnuté rozhodnutie považoval za nezákonné a zjavne neodôvodnené. Namietal, že zamietajúce výroky súdov nižších inštancií trpia deficitom určítosti a nemožno ich považovať za náležité vyjadrenie obsahu vydaných rozhodnutí. Žalobca vyjadril nespokojnosť s nedostatočným preskúmaním jeho podaní, argumentov (vrátane predloženej argumentácie rozhodnutí dovolacieho súdu) a dôkazov. Uviedol, že súd neposúdil dostatočne samotnú žalobu, čím došlo k dezinterpretácii žalobného návrhu. Ďalej namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho návrhom na prerušenie konania a neuviedol, prečo zamietol iniciovať prejudiciálne konanie. Navyše, rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za prekvapivé, keď súd nerešpektoval ustanovenie § 383 CSP. Podľa názoru žalobcu, mal odvolací súd zopakovať

dokazovanie a vytvoriť stranám priestor, aby mohli primerane reagovať. Napokon namietal nesprávne právne posúdenie veci vo vzťahu k interpretácii ustanovenia § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. Poukázal na to, že odvolací súd arbitrárne vyložil uvedené ustanovenie tak, že pre konštatovanie porušenia práva a ospravedlnenie je potrebné preukázať vznik nemajetkovej ujmy a príčinnú súvislosť. Týmto sa podľa jeho názoru, súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 4 Cdo 34/2018 a sp. zn. 4 Cdo 125/2019). Navrhol iniciovať prejudiciálne konanie s vymedzením otázok týkajúcich sa výkladu čl. 25 ods. 1, 2, čl. 16 Nariadenia č. 910/2014. Zdôraznil, že nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd nesprávnym úradným postupom, nemožno preto požadovať ďalšie preukazovanie nemajetkovej ujmy. Odvolací súd mal posudzovať, či je potrebné v spore za nesprávny úradný postup uložiť aj povinnosť sa ospravedlniť, nakoľko konštatovanie porušenia práva a ospravedlnenie nie sú totožné formy zadosťučinenia ako samotné priznanie relutárnej satisfakcie. Navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. a), e), a písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov; rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Podľa § 421 ods.1 písm. a), b), c) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je

dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá bola riešená odvolacím súdom, avšak odvolací súd sa pri jej posúdení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo ktorá právna otázka je dovolacím súdom posudzovaná rozdielne. Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednatelnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd prístupiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

14. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

15. V prípade „konkurencie“ viacerých dovolacích dôvodov senát 4 Cdo štandardne dáva prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, pred procesným prieskumom (sp. zn. 4 Cdo 198/2019, sp. zn. 4 Cdo 200/2019) a nie naopak, pretože pre najvyšší súd neplatí subsidiarita hmotnoprávneho k procesnoprávnemu prieskumu. Tým sa tiež predíde procesnému „ping-pongu“ medzi dovolacím a odvolacím súdom.

16. Predmetom uplatneného nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy formou ospravedlnenia z dôvodu, že nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Prievidza pri elektronickej komunikácii v súvislosti s podanou žalobou žalobcu dňa 18. novembra 2016, ako aj nedoručovaním úradných dokumentov do aktívnej elektronickej schránky, došlo k odňatiu prístupu k súdu žalobcovi a tým aj k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu.

17. Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom je kumulatívne splnenie troch základných predpokladov, ktorými sú nesprávny úradný postup, vznik škody ako majetkovej či nemajetkovej ujmy, a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody. Nesprávnym úradným postupom sa rozumie porušenie pravidiel pre správanie sa štátneho orgánu pri jeho činnosti a spravidla ide o postup, ktorý s rozhodovacou činnosťou nesúvisí. Podľa konkrétnych skutkových okolností v individuálnej veci môže ísť o akúkoľvek činnosť spojenú s výkonom právomoci štátneho orgánu, ak pri nej alebo v jej dôsledku dôjde k porušeniu pravidiel predpísaných právnymi predpismi pre správanie sa štátneho orgánu alebo k porušeniu určeného povahou a funkciou postupu. O „úradný“ postup ide vtedy, ak tak postupujú osoby, ktoré plnia úlohy

štátneho orgánu, a pokiaľ tento postup slúži výkonu štátnej (verejnej) moci (porovnaj sp. zn. 4 Cdo 24/2004).

18. V preskúmvanej veci žalobca namietal nesprávny výklad ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. odvolacím súdom, ktorý sa podľa jeho názoru odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplývajúcej napr. z rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 38/2018, sp. zn. 4 Cdo 125/2019 v tom, že arbitrárne interpretoval uvedené ustanovenie, ak tvrdil, že pre konštatovanie porušenia práva a ospravedlnenia sa je potrebné preukázať vznik nemajetkovej ujmy a príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy.

19. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle rozhodnutia č. 71/2018 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie najvyššieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (porov. rozhodnutie č. 83/2018 Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky), alebo ústavného súdu (porov. sp. zn. 4 Cdo 142/2019).

20. Podľa § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. v prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak.

21. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (resp. morálnej ujmy) predstavuje „spravodlivé zadosťučinenie“, ktoré by malo zahŕňať aj iné formy zadosťučinenia ako napr. verejné ospravedlnenie, uverejnenie zrušujúceho rozsudku a jeho stručné odôvodnenie a pod. Škodou treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok, osoba, alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany požívajú ľudský život, integrita človeka, ľudská dôstojnosť a sloboda. Nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodenej osoby, ktorý sa preukazuje empaticky (porovnaj sp. zn. 4 Cdo 125/2019) a nie mechanicky.

22. V právnej teórii sa vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) označuje ako priama väzba objektívnych súvislostí, v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok). O vzťah príčinnej súvislosti ide, ak je medzi nesprávnym úradným postupom a škodou vzťah príčiny a následku. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmu poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Atribútom príčinnej súvislosti je „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho (porovnaj sp. zn. 5 Cdo 126/2009).

23. Podľa názoru dovolacieho súdu, odvolací súd pri posúdení základných predpokladov zodpovednosti za škodu a existencie príčinnej súvislosti medzi vznikom škody a nesprávnym úradným postupom, sa aplikáciou a interpretáciou ustanovenia § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, lebo uplatnený nárok posúdil príliš formalisticky, bez zohľadnenia všetkých rozhodujúcich skutkových okolností v spore.

24. Ústavne garantovaný prístup k súdnej ochrane podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zakladá povinnosť všeobecného súdu poskytovať materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Prekážkou prístupu k súdnej ochrane garantovanej čl. 46 ods. 1 ústavy je taký formalistický výklad právnych noriem tvoriacich právny základ rozhodnutia, ktorý v konečnom dôsledku vedie k extrémne nespravodlivým záverom, brániacim označiť konanie pred súdmi ako spravodlivý proces (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. júla 2020, sp. zn. II. ÚS 401/2019).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu, všeobecný súd musí ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov vykladať v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, lebo ich aplikáciou a interpretáciou nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu (obdobne napr. sp. zn. III. ÚS 271/05, sp. zn. III. ÚS 78/07).

25. Vo sfére regulácie následkov výkonu verejnej moci a deliktnej zodpovednosti štátu za spôsobenú majetkovú a nemajetkovú ujmu pri aplikácii zákona č. 514/2003 Z. z., v prípadoch zodpovednosti štátu za škodu totiž nesmie dôjsť priamo ani nepriamo k obmedzeniu rozsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 3 ústavy, či k jeho zúženiu, alebo dokonca k jeho vylúčeniu. Je nutné kompenzovať všetku ujmu. Právny základ tohto nároku vyplýva zo základných princípov materiálneho právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), ktorý musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov či za konanie, ktorým štátny orgán alebo orgán verejnej moci priamo zasahuje do základných práv a slobôd jednotlivca (porovnaj Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. decembra 2017 sp. zn. I. ÚS 131/2017).

26. Za nesplniteľné dôkazné bremeno (dôkaznú povinnosť) považuje dovolací súd požiadavku súdov nižších inštancií, ktoré po zhodnotení skutkových okolností dospeli k záveru o nepreukázaní nemajetkovej ujmy a príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy (porovnaj sp. zn. 4 Cdo 125/2019). Uplatnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 písm. a) CSP z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia nepreukázania príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom nemajetkovej ujmy, považoval dovolací súd za opodstatnený.

27. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

28. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu dovolací súd dodáva, že nebol zákonným spôsobom vymedzený (§§ 432-435 CSP), a preto nebol predmetom dovolacieho prieskumu. Uvedené sa vzťahuje aj k dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP, ktorý taktiež nebol náležitým spôsobom vymedzený.

29. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolací súd uvádza, že právo na spravodlivý proces je jedným zo základných pilierov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy), je jasne koncipované ako samostatné subjektívne verejné právo každého jednotlivca proti štátu (súdu) ako povinnému subjektu na poskytnutie náležitej právnej ochrany v takom procese, ktorý maximálne garantuje spravodlivý výsledok (nie však priaznivý). Porušením základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovoru“) je aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení chýba určitá časť skutočností, ktoré vyšli najavo, resp. ich strana sporu namietala, ale odvolací súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností nehodnotil, bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnil ich irelevantnosť.

30. Hodnotenie dôkazov bez ich vykonania príslušným súdom, zakladá porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku porušenia zásady priamosti. Podľa nej totiž dokazovanie vykonáva súd, ktorý rozhoduje vo veci, a to na pojednávaní, na ktoré predvolá strany sporu; rozhodnutím vo veci je aj zmeňujúce rozhodnutie súdu prvej inštancie odvolacím súdom v odvolacom konaní. Zmyslom a účelom zásady priamosti je objektivita a nezávislosť súdneho rozhodnutia, ako aj zabezpečenie práva strán sporu vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 34/2018).

31. Odvolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie vo výroku o konštatovaní nesprávneho procesného

postupu Okresným súdom Prievidza vo veci sp. zn. 13 C 150/2016 v súvislosti s elektronickou komunikáciou a nedoručovaním úradných dokumentov do elektronickej schránky, bez toho, že by sám zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu v súlade s ustanovením § 384 ods. 1 v spojení s ustanovením § 385 ods. 1 CSP, čím podľa názoru dovolacieho súdu porušil právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo strany - žalobcu vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom (čl. 48 ods. 1 ústavy). Z týchto dôvodov považoval dovolací súd žalobcom uplatnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP za dôvodný.

32. Vo vzťahu k ďalším uplatneným dôvodom podľa ustanovenia § 420 písm. a), e) CSP dovolací súd uvádza, že neboli predmetom dovolacieho prieskumu, lebo žalobca v dovolaní neuviedol v čom konkrétne vada napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k tým dôvodom spočívala, keď ani neboli náležitým spôsobom vymedzené (§§ 431 - 435 CSP).

33. Z týchto dôvodov dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP), ktorý rozhodne aj o nároku na náhradu trov dovolacieho konania v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 1, 3 CSP).

34. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.